

Nr 28.

Av herr **Andersson, Elof, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till utjämning av kostnaderna för folkskoleväsendet.

I var och en av de 3 senast av riksdagen fastställda riksstaterna har under åttonde huvudtiteln upptagits ett extra förslagsanslag av 8,800,000 kronor för utjämning av kostnaderna för uppehållande av folkskoleväsendet. Ur detta anslag har varje skoldistrikt årligen erhållit bidrag till ifrågasvarande kostnader med dels 200 kronor för varje lärareavdelning och dels 5 kronor för varje skolbarn.

I det för riksdagen nu framlagda förslaget till riksstat för budgetåret 1933/1934 återfinnes under åttonde huvudtiteln ett motsvarande anslag men med ett till 5,615,000 kronor minskat belopp. Minskningen har åvägabragts på det sättet, att det tidigare utgående bidraget å 5 kronor för varje skolbarn föreslås ej vidare skola utgå till skoldistriktet.

Såsom huvudsakligt motiv för den sålunda föreslagna minskningen av anslaget i fråga har anförts, att ökad tillgång på medel erfordras för bidrag till skattetyngda kommuner. För sistnämnda ändamål begär Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln ett extra anslag å 4,000,000 kronor. Dessa medel skulle till huvudsaklig del anskaffas genom den här omfördelade minskningen av anslaget för utjämning av kostnaderna för upprätthållande av folkskoleväsendet. Medlen i fråga skulle alltså visserligen fortfarande i skattelättnadssyfte komma vissa kommuner till del, men de skulle fördelas efter andra grunder.

Härvid är att märka, att riksdagen 1931 i anledning av då väckta motioner förehade till behandling frågan om ändring i grunderna för fördelningen av anslaget till utjämning av kostnaderna för upprätthållande av folkskoleväsendet. Även då hade föreslagits sådan ändring i dessa grunder, att fördelningen komme att ske med hänsyn till den inom olika kommuner mer eller mindre hårt tryckande skattetungan. Riksdagen fann sig emellertid icke böra följa den sålunda anvisade vägen. Statsutskottet, i enlighet med vars yttrande riksdagen fattade sitt beslut, hävdade i sitt utlåtande nr 77 eftertryckligt, att det av motionärerna framlagda förslaget, varigenom anslaget i fråga skulle erhålla karaktär av ett allmänt skatteutjämningsunderstöd, icke kunde godkännas. Riksdagen hade nämligen, då den året förut fattat beslut om beviljande av ifrågasvarande statsbidrag, uttryckligt framhållit, att anordningen finge betraktas som ett provisorium i avbidan på resultatet av den pågående utredningen av skatteutjämningsproblemet i hela dess omfattning. Det syntes utskottet viktigt, att denna provisoriska egenskap hos bidragen

bibehölles, till dess tiden vore inne att allsidigt till prövning upptaga hela skatteutjämningsfrågan.

Vad statsutskottet sålunda år 1931 anförde i ärendet, synes för närvarande ha så mycket större giltighet, som skatteutjämningsberedningens förslag redan framlagts, och tillfälle alltså nu föreligger att allsidigt till prövning upptaga hela skatteutjämningsfrågan. Som bekant föreslår skatteutjämningsberedningen, att hela kostnaden för folkskoleväsendet skall avlyftas från kommunerna. Beredningen förväntar, att statsmakterna under den närmaste framtiden — kanske redan nästkommande år — skola i princip bestämma sig för eller mot detta förslag, för att utarbetandet av detaljerna i reformen sedan må kunna taga sin början.

Under dessa omständigheter synes det föga lämpligt att med föregripande av det principavgörande, som sålunda förestår, just i år företaga en omläggning av grunderna för fördelningen av det ifrågavarande anslaget.

För övrigt har inom riksdagen, då spørsmålet om ändrade grunder beträffande fördelningen av förevarande anslag tidigare behandlats, från olika håll starkt ifrågasatts, huruvida genom en fördelning mellan kommunerna av de medel, om vilka här är fråga, efter andra grunder än de hittills tillämpade vare sig större rättvisa eller överhuvud ett i det hela mer tillfredsställande resultat skulle ernås. Man kan på goda grunder ha den uppfattningen, att i fråga om berörda anslag de hittills tillämpade grunderna för dess fördelning äro ändamålsenligt avvägda och fördenskull icke böra rubbas, så länge anslaget kommer att utgå.

Härtill kommer ytterligare ett starkt skäl mot en utan vidare företagen omläggning av nyssnämnda grunder. Skoldistriktet i riket hava under hösten 1932 fastställt sina utgiftsstater och bestämt sin uttaxering för året 1933. Härvid hava de säkert tämligen undantagslöst räknat med bidrag av statsmedel till skolväsendet enligt samma grunder som för 1932. Vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag komma emellertid bidragen från här ifrågavarande anslag att för senare halvåret 1933 utgå med väsentligt minskade belopp. Isynnerhet för ekonomiskt svagare kommuner skulle härigenom vållas ej oväsentliga budgetära svårigheter, från vilka de borde skonas genom att en dylik omläggning icke utan föregående varsel genomfördes. Denna synpunkt underströks starkt år 1931 och torde i sin mån hava medverkat till det slut, vartill riksdagen då kom.

På grund av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen — med ändring av Kungl. Maj:ts förslag under åttonde huvudtiteln, I. Folkundervisningen, punkt (179) 11. *Utjämning av kostnaderna för folkskoleväsendet* — måtte för beredande av utjämning av kostnaderna för folkskoleväsendet för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra förslagsanslag av 8,800,000

kronor att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med de av 1930 års riksdag angivna grunder samt i enlighet med de närmare villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Stockholm den 18 januari 1933.

Elof B. Andersson.

Robert Johansson-Dahr.

Joh. Larsson,
Örbyhus.

Edw. Larson.

Evert Jonsson.

D. Hansén.

